

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.170/2021/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Fögel Norbert ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek – a dr. Majoros Éva Gabriella ügyvéd ügyintézése mellett eljáró Majoros Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt I. rendű alperes neve (cím) I. rendű és II. rendű alperes neve (cím) tartózkodási helye: cím) II. rendű alperesek ellen szerződés létre nem jöttének megállapítása iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.20.579/2020/36. szám alatti ítélete ellen az alperesek által 37. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az I. és II. rendű alperesek által egyetemlegesen a felperes javára megfizetendő elsőfokú perköltség összegét 1 000 000 (egymillió) forintba leszállítja, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 15 napon belül egyetemlegesen 500 000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a feljegyzett 2 500 000 (kettőmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az alperesek, továbbá M. I. 2014 februárjában egy aszfaltkeverő üzemet működtető közös üzleti vállalkozás elindításában állapodtak meg. A cégalapításhoz és annak beindításához szükséges anyagi hozzájárulást döntően M. I. biztosította, az I. rendű alperes a cégalapításhoz és annak beindításához szükséges jogi munkát végezte el, míg a II. rendű alperes feladata a működéshez szükséges gépek beszerzése, az alkalmazottak kiválasztása, a vevőkör kialakítása és a társaság működtetésének megkezdése, valamint annak eredményes működtetése volt. A megállapodás eredményeképpen jött létre a felperes, melyet 2014. február 25. napján jegyeztek be a cégnyilvántartásba. Az alperesek és M. I. abban is megállapodtak, hogy ők a társaságban formálisan nem vesznek részt, helyettük az I. rendű alperes felesége, 'I.r. alperes feleségének neve' 25 %-os, II. rendű alperes akkori élettársa, 'II.r. alperes élettársának neve' 25 %-os, M. I. élettársa, 'M.I. élettársa neve' pedig 50 %-os üzletrészt kapott. A társaság ügyvezetését önálló aláírási joggal 'II.r. alperes élettársának neve' és 'M.I. élettársa neve' látták el, a tényleges irányítást azonban az alperesek és M. I. végezték. A felek megállapodása értelmében a II. rendű alperes a fent részletezett tevékenységéért külön ellenszolgáltatásban nem részesült, a felek a cég nyereséges működésében bízva a haszonnak a tulajdoni arányok szerinti felosztását tervezték.

[2] A II. rendű alperes a megállapodásnak megfelelően eljár egy Teltomat típusú aszfaltgyártó gép beszerzése, annak Ny.-ra szállítása, összeszerelése, felújítása körében, közre-működött a szükséges engedélyek beszerzésében, a vevőkör és az alkalmazottak kiválasztásában; azonban 2014. augusztus 24. napján megkezdte korábban jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetésének letöltését, melyet követően tényleges munkát a társaságban nem végzett. A felperesi gazdasági társaság az üzemszerű működést 2014 őszén kezdte meg.

[3] A II. rendű alperes 2015. június 6. napján szabadult, ekkorra a 'II.r. alperes élettársának neve'-val fennállt élettársi kapcsolata megszakadt. Ezen időpontban M. I.

előzetes letartóztatásba került, viszonya az alperesekkel megromlott. A II. rendű alperes mindezekre tekintettel megkereste 'M.I: élettársa neve'-t, hogy a felperes nevében az általa befektetett tőke, továbbá elvégzett munka ellenértékeként vele szemben fennálló 100 000 000 forintos tartozást ismerjen el, mely nyilatkozat megtételétől 'M.I. élettársa neve' elzárkózott. A II. rendű alperes ezt követően a szintén önálló képviseleti joggal rendelkező 'II.r. alperes élettársának neve'-t, korábbi élettársát kereste meg, aki bízva abban, hogy a követelt összegből a II. rendű alperessel közös kiskorú gyermekükre tekintettel ő is részesülhet, 2015. július 10. napján 'közjegyző neve' közjegyző előtt a felperes képviseletében közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tett. Ebben elismerte, hogy a felperesnek mint adósnak a II. rendű alperes mint hitelező felé 2015. június 10. napjáig összesen 100 000 000 forint összegű lejárt tartozása áll fenn, mely magában foglalja a II. rendű alperes által külön szerződések alapján elvégzett Teltomat típusú aszfaltkezelő üzem kivitelezésének, hatósági engedélyeztetésének munkálatait, az elvégzett üzletkötői díjazást, a piackutatás díjazását, a társaság által megkötött szerződések utáni jutalékok összegét. Vállalta, hogy a felperes ezen lejárt tartozást vállalkozói díjtartozás jogcímén legkésőbb 2015. július 31. napjáig egy összegben megfizeti a II. rendű alperesnek, késedelem esetére pedig vállalta a törvényes mértékű kamatok megfizetését, és hozzájárult, hogy ezen okirat alapján vele szemben közvetlen végrehajtást folytassanak le.

[4] A felperes és II. rendű alperes között a cég létesítésére vonatkozó megállapodástól 2015. június 10. napjáig a közjegyzői okirattal szemben nem jött létre olyan szerződés vagy szerződések, amelyeknek alapján a felperesnek a II. rendű alperes felé 100 000 000 forint összegű lejárt vállalkozói díjtartozása keletkezett volna.

[5] A II. rendű alperes a közjegyzői okiratba foglalt követelést 2017. május 25. napján az I. rendű alperesre engedményezte. Az I. rendű alperes kérelmére 'közjegyző neve' közjegyző megállapította, hogy a közjegyzői okiratba foglalt követelés jogosultjának jogutódja az I. rendű alperes és kérelmére 2018. január 17. napján végrehajtást rendelt el. A felperessel szemben a végrehajtás 'bíróági végrehajtó neve' önálló bíróági végrehajtói irodája előtt 000.V.0000/2018. szám alatt indult meg.

[6] A felperes az alperesek ellen szerződések érvénytelenségének megállapítása iránt indított pert, mely keresetét a Miskolci Törvényszék 10.P.22.458/2017/62. számú, a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.369/2019/7. számú ítéletével helybenhagyott ítéletével elutasította. A bíróságok az ítéletek indokolásában kifejtették, hogy a II. rendű alperes és a felperes között nem jött létre 100 000 000 forint vállalkozói díj ellenében vállalkozási szerződés; megállapodásuk csupán arra vonatkozott, hogy II. rendű alperes aktívan közreműködik a társaság üzemszerű működésének megkezdése érdekében, melynek ellenszolgáltatásaként akkori élettársa, 'II.r. alperes élettársának neve' útján a neki juttatott 25 %-os üzletrész alapján a nyereségből részesedett volna.

[7] A felperes jelen perben előterjesztett keresetében annak a megállapítását kérte, hogy a 2014. február 21. és 2015. július 15. napja közötti időszakban a felperes és a II. rendű alperes között nem jött létre olyan szerződés illetőleg szerződések, amelyek alapján a felperesnek 100 000 000 forint összegű vállalkozói díjtartozása keletkezett a II. rendű alperes felé, azaz a 'közjegyző neve' ny.-i közjegyző által 30000/Ü/009/2015/2. számon kibocsátott közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozattal elismert követelés alapjául szolgáló jogviszony nem jött létre. Jogi álláspontja szerint a felek jogviszonyára részben irányadó, a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 205. § (1) és (2) bekezdése, illetőleg a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 6:63. § (1) és (2) bekezdése szerint is a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre, márpedig a felperes és a II. rendű alperes között

vállalkozási szerződés létrehozására irányuló akarategység nem volt, ennek megfelelően a szerződés lényeges kérdéseiben sem állapodtak meg.

[8] Az alperesek ellenkérelmükben a felperes keresetének elutasítását kérték. Hivatkoztak arra, hogy a Miskolci Törvényszék és a Debreceni Ítéltábla jogerős ítélete jelen peres eljárásban kötőerővel nem rendelkezik, hiszen az ítélet jogi okfejtése nem teremt ítélt dolgot. Sérelmezték, hogy az előzményi perben a bíróság az alpereseket nem tájékoztatta arról, hogy a szerződés létre nem jöttét észlelte, ezért nem volt lehetőségük arra, hogy viszontkeresetet terjesszenek elő a 2/2010. (VI.28.) és 1/2005. (VI.15.) PK vélemények alapján, erre tekintettel a jogerős ítélet nem vehető figyelembe. Az érvényes és hatályos tartozáselismerő nyilatkozattal szemben a felperesnek kellett volna bizonyítani, hogy a szerződés nem jött létre, a tartozáselismerő nyilatkozattal a felek megerősítették a korábban szóban illetve ráutaló magatartással létrejött szerződéseket. Kiemelték, hogy az állandó bírói gyakorlatra tekintettel a vállalkozási szerződés úgy is létrejöhet, hogy a felek csupán az elvégzendő munkát határozzák meg és utalnak arra, hogy az nem ingyenes, a vállalkozói díjat azonban pontosan nem határozzák meg. Jelen esetben a felek a vállalkozói díjról úgy állapodtak meg, hogy a II. rendű alperes a vállalkozás működésének eredményéből jelentős részesedést kap.

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy 2014. február 21. és 2015. július 10. között a felperes és a II. rendű alperes között nem jöttek létre olyan szerződések, melyek alapján a felperesnek 2015. július 10. napján a 'közjegyző neve' közjegyző által kiállított 30000/Ü/009/2015/2. számú, végrehajtási záradékkal ellátott közjegyzői okiratba foglalt 100 000 000 forint összegű lejárt vállalkozói díjtartozása állt fenn a II. rendű alperes felé. Kötelezte az I. és a II. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek egyetemlegesen 3 200 000 forint perköltséget és megállapította, hogy a feljegyzett 1 500 000 forint eljárási illeték az állam terhéen marad.

[10] A tényállást a Miskolci Törvényszék és a Debreceni Ítéltábla jogerős ítélete alapján rögzítette, figyelemmel arra, hogy annak anyagi jogereje magában foglalja a döntés alapjául szolgáló releváns tényeket és jogi okfejtést, így a felek közötti jogviszony minősítését is (BH2002.235.), melytől a bíróság jelen perben sem térhetett el. Az irányadó bírói gyakorlat értelmében a bíróságnak az ítéletben megállapított tényálláson alapuló döntése emelkedik jogerőre, nem csupán az ítélet rendelkező része, márpedig a peres felek között ugyanezen ténybeli alapból származó perben a bíróság már állást foglalt arról, hogy a felek között létrejött-e vállalkozói szerződés, mely a jogerős ítélet releváns része és ekként kötőerővel bír (BH2006. 127., 2002. 462.). A korábbi perben az alperesek fellebbezése folytán a Debreceni Ítéltábla a szerződés létrejöttével vagy létre nem jöttével kapcsolatos alperesi védekezést már jogerősen elbírálta.

[11] A vállalkozási szerződés létrejöttéhez az 1959. évi Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdése, valamint 389. §-a alapján, illetőleg a Ptk. 6:63. § (1) és (2) bekezdése, illetőleg 6:238. §-a alapján elengedhetetlenül szükséges, hogy a felek megállapodjanak abban, hogy a vállalkozó milyen eredmény megvalósítását vállalja és hogy a megrendelő ezért díjat fizet. Ilyen szerződés azonban a felperes és a II. rendű alperes között nem jött létre, önmagában az, hogy az alperesek és M. I. a társaság megalapítása előtt úgy állapodtak meg, hogy a II. rendű alperes a létrehozandó cég nyereségéből fog részesedni, nem eredményezi vállalkozási szerződés létrejöttét. Ehhez olyan megállapodásra lett volna szükség, amelyben a felperes ezért külön díjazás megfizetését vállalja. 'II.r. alperes élettársának neve' közokiratba foglalt nyilatkozata nem egy korábbi szerződés megerősítésére irányult, annak célja csupán az volt, hogy 'II.r. alperes élettársának neve' a társaság működéséből valamilyen módon részesüljön, melyet az I. rendű alperes perfelvételi tárgyaláson tett nyilatkozata is alátámaszt.

[12] Az elsőfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes alpereseket a felperes részére a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja szerint megállapított mértékű perköltség megfizetésére.

[13] Az alperesek fellebbezésükben elsődlegesen kérték a Pp. 381. §-a szerint az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Az ügy érdemi eldöntésére kiható lényeges eljárási szabálysértésként állították, hogy az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes Alaptörvény XXIV. cikkében és Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkében garantált tisztességes eljáráshoz fűződő jogát megsértve kifejezett kérése ellenére sem hallgatta meg személyesen a perben a II. rendű alperest. A II. rendű alperes börtönbüntetését tölti, ezért korlátozott a személyes megjelenésben, jövedelmi-vagyoni viszonyaira tekintettel előállításának költségeit megfizetni nem tudta, az úgynevezett távmeghallgatás útján való nyilatkoztatása pedig technikai ok miatt maradt el. A II. rendű alperes ténykérdésben tudott volna nyilatkozni, közvetlen információkkal rendelkezik a bizonyítandó tényekről, így a tisztességes eljárás követelményébe ütközik, hogy meghallgatása nélkül döntsének az ügyében.

[14] Az alperesek másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítására irányult. Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság tévesen tulajdonított jogerőt és kötőerőt a korábbi perben hozott ítélet indokolásának, hiszen annak csak az ítélt dolog szempontjából elbírált jog azonosítása, terjedelmének meghatározása szempontjából van jelentősége. A jogerős ítéletben a szerződések létre nem jöttére vonatkozó megállapítás azért nem kezelhető releváns megállapításként, mert – ahogyan a jogerős ítélet is tartalmazza – a felperes elmulasztotta a közjegyzői okirat megtámadására rendelkezésre álló határidőt, az előzményi perben ezért további következtetések levonásának nem lett volna helye. Továbbra is hivatkoztak arra, hogy a korábbi perben a Miskolci Törvényszék súlyosan sértette perbeli jogait, amikor a 2/2010. (VI.28.) és 1/2005. (VI.15.) PK véleményben foglalt kötelezettségét elmulasztva nem tájékoztatta az alpereseket, hogy a szerződés létre nem jöttét észleli és nem biztosított lehetőséget arra, hogy erre az esetre érvényesítsék az 1/2010. (VI.28.) PK véleményben rögzítetteket, ezért a szerződés nem létezésére vonatkozó ítéleti okfejtés jelen perben nem használható fel.

[15] A közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismeréssel szemben a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a felek között a vállalkozási szerződés nem jött létre, a BH2012.4.92. szám alatt közzétett jogesetben foglaltak szerint is az írásbeli tartozáselismerő nyilatkozat a szerződés megerősítésének számít. Utaltak arra is, hogy az 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. pontja szerint a felek maguk is elháríthatják az esetleges érvénytelenségi okokat a szerződés megerősítésével, mely esetben a szerződés ex tunc érvényessé válik, jelen esetben is ez történt, amikor a felek közjegyzői okiratban erősítették meg jogviszonyukat. Utaltak arra is, hogy tartozáselismerésre nem csak korábbi szerződéses jogviszonyból eredő kötelezettség esetében van mód, hanem annak hiányában is lehetőség van valamely kötelezettség fennállásának elismerésére, ráutaló magatartás is létrehozhatja a kötelmet (BH1996. 11.584., 1998. 10.481.). Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte a felperesnek a korábbi perben tett nyilatkozatait.

[16] Az alperesek harmadlagos fellebbezési kérelme a perköltség mérséklésére irányult. E körben hivatkoztak arra, hogy a korábbi perben, melyben széleskörű, hosszadalmas és terjedelmes bizonyítást is lefolytatott a bíróság, az eljáró bíróságok az alperesek javára jogerősen 1 000 000 forint perköltséget tartottak az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban állónak. Jelen perben ugyanakkor a felperes csupán megismételte a jogerős ítéletben foglaltakat, egy érdemi tárgyaláson, bizonyítás lefolytatása nélkül határozott

az elsőfokú bíróság, erre tekintettel a jogszabály alapján megállapítható 3 200 000 forint ügyvédi munkadíj eltűzött.

[17] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperesek a másodfokú perköltségében való marasztalását kérte. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértést nem követett el, a felek, így a II. rendű alperes meghallgatása is szükségtelen volt, hiszen az újabb eljárás leginkább jogkérdés tárgyában folyt, az alapul fekvő tényállást az ugyanezen peres felek között lefolytatott korábbi peres eljárásban a bíróságok részletes és hosszadalmas bizonyítási eljárás keretében már feltárták. Az előzményi perben a II. rendű alperes személyesen is és jogi képviselője útján is nyilatkozott, elismerve, hogy a felek között nem jött létre 100 000 000 forint összegű vállalkozói díjra vonatkozó szerződés. Figyelemmel arra is, hogy a korábbi jogerős ítéletben foglalt megállapítás kötötte a jelen perben eljárt bíróságot, a II. rendű alperes nem tehetett olyan nyilatkozatot, mely az ügy érdemi eldöntésére kihatott volna. Arra az esetre, ha az ítéltábla az eljárási szabálysértés elkövetését megállapítaná, kérte, hogy azt a másodfokú eljárásban orvosolja a Pp. 381. § szerint.

[18] Az alperesek másodlagos fellebbezési kérelmével kapcsolatban az elsőfokú ítéletnek a helyes indokai alapján történő helybenhagyását kérte, míg a harmadlagos fellebbezési kérelem kapcsán kifejtette, hogy az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányos az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség. A jogi képviselőnek fel kellett dolgozni az előzményi peres eljárások teljes iratanyagát, és megfelelő keresetlevelet is kellett szerkesztenie, az elvégzett tevékenység nagyságrendileg 80 munkaórát vett igénybe. A kiemelten magas pertárgyérték jelentős ügyvédi felelősséggel is járt, melyre tekintettel az elsőfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendeletben foglaltaknak megfelelően állapította meg a perköltség összegét. Az alperesek a Pp. 371. § (1) bekezdés b) és d) pontjában foglaltak ellenére konkrétan nem is nyilatkoztak arról, hogy az ügyvédi munkadíjat milyen összegre kérik mérsékelni.

[19] Az alperesek fellebbezését az ítéltábla túlnyomó részt nem találta alaposnak.

[20] Az alperesek elsődleges fellebbezési kérelmében foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértés nélkül mellőzte a II. rendű alperes személyes meghallgatását, mely az alább kifejtettekre tekintettel az ügy érdemi eldöntésére sem bírt kihatással, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének Pp. 381. § szerinti feltételi nem álltak fenn.

[21] Az alperesek fellebbezésükben nem tudták megjelölni a Pp. elsőfokú bíróság által megsértett rendelkezését, csupán alapjogi sérelmet állítottak. A felhívott Alaptörvény XXIV. cikkében rögzített tisztességes hatósági eljáráshoz való jog a 3223/2018. (VII.2.) AB határozatban kifejtettek szerint nem azonosítható az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében írt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal. Ez utóbbi fogalmazza meg alapjogként a jogok és kötelezettségek törvény által felállított független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belüli elbírálását. Ez utóbbinak eleme a tisztességes eljáráshoz való jog, mely egyébként az alperesek által szintén felhívott Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkében is szerepel. E jog megtartása ugyanakkor mindig az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével ítéltető csupán meg [6/1998. (III.11.) AB határozat]. A fél személyes meghallgatásának elmaradását az alkotmányjogi gyakorlat a közvetlenség sérelmeként vizsgálta és e körben annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felet a tárgyalásra szabályszerűen megidézték-e, nevében jogi képviselő eljárt-e, írásban tett-e nyilatkozatot; a félnek lehetősége volt-e védekezése jogi és ténybeli alapjának részletesen kifejtésére [3101/2010. (V.8.) AB határozat]. A tisztességes eljárás követelményébe tartozó egyes jogok, mint a tárgyalás nyilvánossága vagy jogorvoslati jog ugyanakkor korlátozható, a korlátozás részletes szabályait az eljárási törvények határozzák

meg. A közvetlenség elvének érvényre juttatása során mérlegelni kell, hogy a bíróságnak a felek rendeltetésszerű joggyakorlását, illetőleg a jelenleg hatályos Pp. alapján a perkoncentráció érvényesülését is biztosítania kell.

[22] A Pp. a felek személyes meghallgatására vonatkozó rendelkezést több helyen is rögzít. A 230. § (1) bekezdése alapján a bíróság a fél személyes meghallgatását akkor köteles elrendelni, ha ez a jogvita kereteinek meghatározásához, a per eldöntéséhez, illetve a tényállás megállapításához szükséges. Erre az általános szabályok szerint a bíróság szabad mérlegelése alapján kerül sor, azt csak egyes különleges eljárásokban (például: személyi állapotot érintő perek) teszi a törvény kötelezővé. Emellett a Pp. 191. § (4) bekezdése a perfelvételi szakban lehetőséget ad továbbá a fél számára nyilatkozattételre. Ez azonban a bíróság oldaláról nem jelent kötelezettséget.

[23] Az elsőfokú bíróság a perfelvételi tárgyalásra szabályszerűen megidézte a II. rendű alperest, aki azonban a tárgyaláson nem jelent meg. Az előzetes letartóztatás és rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 83. § (1) bekezdése értelmében, ha az elítéltet egyéb bírósági ügyben vagy közjegyzői eljárásban személyes megjelenés kötelezettségével idézik és az elítélt a tárgyaláson meg kíván jelenni, a bv. intézet az idézésben megjelölt helyre és időre előállítja. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság idézésére a II. rendű alperesnek lehetősége lett volna kérni, hogy a bv. intézet a tárgyalásra előállítsa. Nem vitatható, hogy ebben az esetben az IM rendelet 83. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint a II. rendű alperes az előállítás jogszabályban meg-határozott költségeinek viselésére köteles lenne, ugyanakkor lehetőség van ezen költségek előlegezésére is a bv. intézet által. A fél személyes megjelenésével felmerülő költségeket a polgári perben általában is a fél köteles előlegezni, ezért nem foghatott helyt a II. rendű alperes azon előadása, hogy a tárgyaláson való megjelenése objektív akadályba ütközött volna. Nem minősül eljárási szabálysértésnek, hogy a II. rendű alperes a rendelkezésre álló lehetőséggel nem élt, és ezért elsőfokú bíróság meghallgatása nélkül hozott ítéletet.

[24] E körben kell figyelembe venni, hogy a polgári per alapvető elve a perkoncentráció (3. §), amellyel kapcsolatosan a feleket is aktív magatartásra kötelezi [4. § (1) bekezdés]. A felek eljárás-támogatási kötelezettsége valamennyi eljárási cselekményre, így a nyilatkozatok, indítványok, bizonyítékok előterjesztésére és tárgyaláson történő megjelenésre is vonatkozik. A törvény indokolása szerint a Pp. a fél eljárás-támogatási kötelezettségének alapvető szintű rögzítésével kívánja kifejezésre juttatni a fél fokozott eljárásjogi felelősségét a bíróság elé vitt jogvita előrevitelével kapcsolatban, amely kifejezett aktivitást kíván meg a felektől.

[25] A II. rendű alperes képviselőjében az elsőfokú eljárás során jogi képviselő járt el, a II. rendű alperes képviselője útján védekezése alapját képező tény- és jogelőadását megtehetette. Az elsőfokú bíróság a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján a felek között korábban folyamatban volt polgári peres eljárásban beszerzett bizonyítékokat a per anyagává tette. A II. rendű alperes a felek között folyamatban volt előzményi perben tartott tárgyaláson megjelent és részletes személyes előadást tett, amely ekként jelen eljárás anyagává is vált, megalapozatlanul hivatkozott ezért a II. rendű alperes fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú bíróság nyilatkozatának beszerzése nélkül hozott volna döntést.

[26] Hangsúlyozza továbbá az ítéltábla, hogy a fél személyes nyilatkozata a Pp. 279. § (1) bekezdéséből következően nem bizonyíték, azt a bíróság a tényállás megállapítása során csak a Pp. 266. § (1) bekezdése szerint veszi figyelembe akként, hogy a felek által egyezően előadott bírói felhívás ellenére nem vitatott és beismert tényállításokat valónak fogadja el, ha azok tekintetében nem merül fel kételye, így – figyelemmel a másodlagos

fellebbezési kérelem kapcsán kifejtettekre is – a II. rendű alperes személyes meghallgatásának a per érdemi eldöntésére kihatása nem volt.

[27] Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság által az előzményi perben hozott jogerős ítélet kötőerejével kapcsolatban kifejtett jogi indokokat, erre tekintettel szintén megalapozatlannak ítélte az alperesek másodlagos fellebbezési kérelmét.

[28] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel rögzíti az ítéltábla, hogy a felek közötti előzményi perben az alperesek fellebbezésével ellentétben a felperes keresetében a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerés alapját képező vállalkozási szerződés vagy szerződések érvénytelenségének megállapítását csak részben alapította megtámadási okokra (feltűnő értékaránytalanság, tévedés, megtévesztés), emellett semmisséget eredményező okokra (jóerkölcsbe ütközés, illetőleg a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat jogszabályba ütközése) is hivatkozott. A szerződés semmisségére mind az 1959. évi Ptk. 234. § (1) bekezdése, mind a Ptk. 6:88. § (1) bekezdése alapján határidő nélkül lehet hivatkozni, az előzményi perben tehát a bíróságnak a szerződés semmisségre alapított érvénytelenségét attól függetlenül érdemben kellett vizsgálni, hogy a felperes az általa állított megtámadási okok vonatkozásában a megtámadási határidőt elmulasztotta. Az előzményi perben a bíróság jogerős ítéletében akként foglalt állást, hogy a szerződés, illetőleg szerződések semmisségének megállapítására irányuló kereset azért nem vezethetett eredményre, mert ilyen szerződés, illetőleg szerződések nem jöttek létre, érvénytelen azonban csak létrejött szerződés lehet.

[29] A jogerő a jogról – illetve a per tárgyától függően a jogviszonyról vagy követelésről – szóló döntésre terjed ki, ez pedig valóban csak a döntés rendelkező és indokolási részének együttes és alapos vizsgálata alapján állapítható meg, hiszen a kettő szoros logikai egységet alkot (Pákozdi Zita: A jogerő tárgyi terjedelme a polgári perben, doktori értekezés, Szegedi Tudományegyetem 2015.). Az elsőfokú bíróság helytállón értelmezte az alperesek által is felhívott BH2002.2.235. közzétett eseti döntésben kifejtetteket, az anyagi jogerő folytán a bíróságnak az ítéletben megállapított tényálláson alapuló döntése emelkedik jogerőre (BH1994.491.). A keresetet elutasító ítéletében megállapított, jogilag lényeges, azaz releváns tényállás jelen perben már nem volt vitássá tehető. Az előzményi perben a bíróság jogerősen megállapította, hogy a tartozáselismerő nyilatkozat alapját képező vállalkozási szerződés, illetőleg szerződések nem jöttek létre, amely a fentiek szerint a bíróság által érdemben elbírált jogot megalapozó, jogilag releváns, a kereseti kérelem meghatározásának alapjául szolgáló konkrét tény, melyhez anyagi jogerőhatás fűződik.

[30] A jogerős ítélethez a Pp. 360. § (1) bekezdése alapján fűződő anyagi jogerőhatás nem függ az eljárás jogszerűségétől; amennyiben az ítélet jogerőre emelkedik, az a feleket és a későbbiekben eljáró bíróságot akkor is köti, ha az eljáró bíróság esetlegesen ezen döntést az eljárási szabályok megsértésével hozta meg. A később indított per az előzményi per felülbírálati fórumaként nem szolgálhat, a jogerős ítélethez fűződő anyagi jogerőhatás eljárási szabálysértésre hivatkozással nem oldható fel. Megjegyzi ugyanakkor az ítéltábla, hogy - ahogyan az elsőfokú bíróság is rögzítette ítéletében - az előzményi perben az alperesek jogorvoslattal éltek az elsőfokú ítéletnek a vállalkozási szerződés létre nem jöttét megállapító jogi indokolásával szemben, melyre vonatkozó jogi érvelésüket a Debreceni Ítéltábla jogorvoslati eljárás során figyelembe vette és elbírált.

[31] Az alperesek helytállón hivatkoztak arra, hogy a tartozáselismerésre tekintettel a felperesnek kellett bizonyítania, hogy az annak alapjául szolgáló szerződés nem jött létre, azonban a felperes ezen bizonyítási kötelezettségének még a felek között korábban folyamatban volt polgári perben eleget tett, mely per iratait a Pp. már idézett 270. § (1)

bekezdése alapján az elsőfokú bíróság jelen eljárásban is eljárási szabálysértés nélkül felhasználhatta a felperes indítványára.

[32] Az alperesek fellebbezésére tekintettel rögzíti továbbá az ítéltábla, hogy a tartozáselismerés nem minősül önálló kötelezettségvállalásnak, a tartozás nem annak elismerése, hanem az azt megelőzően megkötött jogügylet keletkezteti. A tartozás elismerése nem hoz létre a korábbi jogalaptól független új kötelezettségvállalást (EBH2001.411.) Ahogyan azt a Legfelsőbb Bíróság az alperesek által is felhívott BH2012.92. szám alatt közzétett jogesetben is kifejtette, a tartozáselismerés az 1959. évi Ptk. hatálya alatt sem minősült novációnak, az nem függetlenedett az alapját képező jogviszonytól. Az alperesek által felhívott eseti döntés csupán az 1959. évi Ptk. 236. § (4) bekezdésével összefüggésben mondta ki, hogy az írásbeli tartozáselismerő nyilatkozat a szerződés megerősítésének számít.

[33] Az alperesek alaptalanul hivatkoztak a szerződés konvalidálódására. A szerződés érvényessé válása ugyanis kizárólag a létrejött, de valamely oknál fogva érvénytelen szerződések körében értelmezhető, csak ez esetben kerülhet arra sor, hogy a felek az érvénytelenség okát elhárítják vagy az egyéb módon elhárul.

[34] Az alperesek fellebbezésükben helyesen utaltak arra, hogy a vállalkozási szerződést a felek ráutaló magatartása is létrehozhatja, azonban – ahogyan az előzményi perben a bíróság jogerős ítéletében megállapította – a felperes és a II. rendű alperes között ráutaló magatartással sem jött létre olyan vállalkozási szerződés, melynek értelmében a II. rendű alperes javára a felperes az aszfaltkeverő üzem beindításával kapcsolatos munkák elvégzésére tekintettel az üzletrész juttatástól elkülönülő további fizetési kötelezettséget vállalt volna. A felek megállapodása kizárólag a gazdasági társaság közös létrehozására és működtetésére irányult, mely tevékenységben vett részt a II. rendű alperes a tényállásban meghatározott módon, ennek ellentételezése pedig a részére, illetőleg élettársa részére juttatott üzletrész és az őt annak alapján későbbiekben megillető osztalék jövedelem volt. Önmagában az, hogy a II. rendű alperes és "II.r. alperes élettársának neve" élettársi viszonya időközben megszűnt, az alperesek és M. I. között létrejött megállapodás érvényességét nem érintette és nem hozott létre a felperes és a II. rendű alperes között szerződéses jogviszonyt.

[35] Az ítéltábla ugyanakkor megalapozottnak ítélte az alperesek harmadlagos, a perköltség mérséklésére irányuló fellebbezési kérelmét.

[36] A felperes perköltségként ügyvédi munkadíjat érvényesített, melynek megállapítását a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján kérte. Jelen per tárgyának értéke 100 000 000 forint, mely magas pertárgyérték természetesen magasabb ügyvédi felelősséggel is jár, melyet a kialakult bírói gyakorlat az ügyvédi munkadíjban is kifejezésre juttat. Ugyanakkor az ügyvédi munkadíj mértékének a rendelet 3. § (6) bekezdésére figyelemmel a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel is arányban kell állnia. A felperes jogi képviselőjének nem vitathatóan tanulmányoznia kellett a felek között folyamatban volt előzményi per iratanyagát, valamint a felperes jogainak érvényesítésére alkalmas keresetlevelet kellett megfogalmaznia és benyújtania, nem mellőzhető azonban annak értékelése, hogy az előzményi perben hozott jogerős ítélet részletes jogi indoklást rögzít a felek jogviszonya vonatkozásában, a felperesi jogi képviselő keresetében túlnyomórészt ezen jogi álláspontot vette át, adott esetben annak igen részletes beemelésével a keresetlevélbe. A perben az elsőfokú bíróság egy perfelvételi tárgyalást és két érdemi tárgyalást tartott, melyen a felperesi jogi képviselő megjelent, azonban a második érdemi tárgyaláson lényegében csak a tárgyalás berekesztésére került sor. Az elsőfokú bíróság az előzményi per iratainak beszerzésén túl bizonyítást sem foganatosított. Mindezekre tekintettel az ítéltábla indokoltan találta az elsőfokú eljárásra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja szerint megállapítható ügyvédi munkadíj mérséklését a 3. § (6) bekezdése alapján és a

ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységre tekintettel azt 1 000 000 forintban állapította meg.

[37] Az ítéltábla ezért a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján a per főtárgya tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, míg a perköltség vonatkozásában azt részben megváltoztatva az alperesek által egyetemlegesen fizetendő perköltség összegét leszállította.

[38] Az alperesek fellebbezése érdemben nem vezetett eredményre; a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelesek megfizetni a felperesnek a másodfokú eljárással felmerült költségét, melyet az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján állapított meg, azonban azt a (6) bekezdés alapján mérsékelte, figyelemmel arra, hogy a felperesi jogi képviselő csupán rövid fellebbezési ellenkérelmet szerkesztett és a másodfokú tárgyaláson jelent meg. Az ítéltábla az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban állónak – figyelemmel a magas pertárgyértékre is – 500 000 forint másodfokú ügyvédi munkadíjat tartott arányban állónak.

[39] Az I. és II. rendű alperes részére engedélyezett teljes személyes költségmentességre tekintettel a Pp. 95. § (1) bekezdés c) pontja és 102. § (6) bekezdése alapján a le nem rótt fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Debrecen, 2021. június 3.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Répássy Árpád s.k. bíró